

ORIGINAL ARTICLE / ORJİNAL MAKALE

Öğrenci Hemşirelerin Kültürel Farkındalığı ile Terapötik İletişim Becerileri Arasındaki İlişki

The Relationship Between Cultural Awareness and Therapeutic Communication Skills of Student Nurses

 Fatma Aksoy¹ Hanife Durgun²

¹ Arş. Gör., Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ordu, Türkiye

² Doç. Dr. Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ordu, Türkiye

Geliş: 19.10.2023, **Kabul:** 01.07.2024

Öz

Giriş: Kültürel farkındalık ve terapötik iletişim becerileri hemşirelik bakımında önemlidir.

Amaç: Bu araştırma öğrenci hemşirelerin kültürel farkındalığı ile terapötik iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte planlanan araştırmanın örneklemini 220 hemşirelik öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Kültürel Farkındalık Ölçeği ve Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği ile toplanmıştır. Çalışmaya başlamadan önce etik kurul onayı, kurum izni ve öğrencilerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Araştırma Karadeniz'de bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi, Tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin Kültürel Farkındalık Ölçeği toplam puan ortalaması 172.58±28.79, Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği toplam puan ortalaması ise 62.97±13.46'dır. Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre Kültürel Farkındalık Ölçeği ile cinsiyet, hemşireliği isteyerek seçme durumu ve akademik başarı algısı ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu (sırasıyla p=.018, p=.002, p=.017) belirlenmiştir. Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği ile cinsiyet, sınıf, akademik başarı algısı ve iletişim kurmakta zorlanma durumu ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu (sırasıyla p=.039, p=.001, p=.013 ve p=.019) saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin Kültürel Farkındalık Ölçeği ile Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (r=.297, p=.000).

Sonuç: Bu çalışmada öğrenci hemşirelerin kültürel farkındalık düzeylerinin yüksek, terapötik iletişim becerilerinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin terapötik iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik girişimsel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, Kültürel Farkındalık, Terapötik İletişim

Sorumlu Yazar: Fatma AKSOY, Arş. Gör., Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ordu, Türkiye.
Email: fatma.aksoy96@gmail.com, **Tel:** +90 538 952 93 28.

Nasıl Atıf Yapılır: Aksoy F, Durgun H. Öğrenci Hemşirelerin Kültürel Farkındalığı ile Terapötik İletişim Becerileri Arasındaki İlişki. Etkili Hemşirelik Dergisi. 2024;17(4): 510-522

Journal of Nursing Effect published by Cetus Publishing.

Journal of Nursing Effect 2024 Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License

Abstract

Background: Cultural awareness and therapeutic communication skills are important in nursing care.

Objective: This research was planned to evaluate the relationship between the cultural awareness of student nurses and their therapeutic communication skills.

Method: The sample of the research, planned as descriptive and correlational, consists of 220 nursing students. Data were collected with Personal Information Form, Cultural Awareness Scale and Therapeutic Communication Skills. Ethics committee approval, institutional permission, and informed consent were obtained from the students before starting the study. The research was conducted with 2nd, 3rd, and 4th-year students from the Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, at a university in the Black Sea region. Descriptive statistics, independent sample t-test, One-way ANOVA, and Pearson correlation analysis were used in the evaluation of the data.

Results: The total mean score of the Cultural Awareness Scale of the nursing students was 172.58 ± 28.79 , and the total mean score of the Therapeutic Communication Skills Scale was 62.97 ± 13.46 . According to the personal characteristics of the students, it was determined that there was a statistically significant difference between the Cultural Awareness Scale and the scale scores of gender, choosing nursing voluntarily, and academic success perception ($p=.018$, $p=.002$, $p=.017$, respectively). According to the students' personal characteristics, it was determined that there was a statistically significant difference between the Therapeutic Communication Skills Scale and the scale scores of gender, class, perception of academic success and difficulty in communicating ($p=.039$, $p=.001$, $p=.013$ and $p=.019$, respectively). In addition, it was determined that there was a positive and weak statistically significant relationship between the students' Cultural Awareness Scale and the total mean scores of Therapeutic Communication Skills Scale ($r=.297$, $p=.000$).

Conclusion: In this study, it was determined that the cultural awareness levels of the student nurses were high and their therapeutic communication skills were moderate. It is recommended that interventional studies be conducted to improve students' therapeutic communication skills.

Keywords: Nursing Student, Cultural Awareness, Therapeutic Communication

GİRİŞ

Kültür, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe sözlüğe göre “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2022). Bireyi doğduğu andan itibaren etkileyen kültür, toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Ayrıca günümüzde savaşlar, göçler, değişen, gelişen ve küreselleşen dünya ile toplumlar çok kültürlü bir yapı haline gelmiştir. Bu durum sağlık sistemini, sağlık hizmetlerini, hasta eğitimini ve hemşirelik bakımını da etkilemektedir (Chae vd., 2020; Claeys vd., 2021). Farklı kültürel yapıya sahip bireylerin hastalığı algılama biçimleri, sağlık inançları, değer yargıları ve yaşam tarzları farklı

olabilmektedir. Toplumlara özgü bu özellikler kültürel farkındalık kavramını gündeme getirmiştir (Hultsjö vd., 2019).

Kültürel farkındalık, bireylerin farklı kültürlerden bireylerle iletişim kurduğunda veya karşılaştığında kültürel benzerlikleri ve farklılıkları görebilme, anlayabilme, değerlendirebilme yetkinliği ve becerisidir (Hultsjö vd., 2019). Kültürel farkındalığı yüksek sağlık üyesi veya adayları sağlık hizmeti sunumunda bireylerin kültürel özelliklerini de dikkate alarak bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımının sunulmasında daha etkin bir rol oynayabilmektedir (Abitz, 2016; Claeys vd., 2021). Hemşirelik eğitiminde kültürel özelliklerin hemşirelik bakımını etkileyebileceği göz önüne alınarak bir eğitim verilmelidir. Aksi takdirde etkisiz veya zayıf iletişim, hasta memnuniyetinde azalma, bakım veya tedaviye uyumsuzluk ve sağlıkta eşitsizlik gibi olumsuz

durumlara neden olabilmektedir (Abitz, 2016). Chae vd. (2020) sistematik inceleme çalışmalarında kültürel yeterlilik eğitimlerinin sağlık profesyonellerinin üzerinde kültürel bilgi, tutum, beceri ve farkındalığın geliştirilmesinde etkili olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda hemşirelik eğitiminde ve hemşirelik bakımının planlanmasında mutlaka kültürel özelliklerin dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Leininger'in Kültürel Bakım Teorisi'nde ise hemşirelerin kültürel farklılıklar hakkında bilgi sahibi olması gerektiğine, hastalarının değerlerine, inançlarına ve yaşam biçimlerine saygı duyması gerektiğine vurgu yapmıştır (McFarland ve Wehbe-Alamah, 2019).

Sosyal bir varlık olan insanın yaşamının her evresinde iletişim yer almaktadır. Hemşirelik bakımının temelini oluşturan iletişim becerileri, sağlıklı/hasta bireyin duygu ve düşüncelerini ifade etmesini, tedavi/bakım süreçlerine katılımını ve bakımın kalitesini etkilediği bildirilmektedir (Faisal vd., 2021). Etkili iletişimin ön koşulu olan terapötik iletişim becerileri ise bireylerin birbirini etkilediği veya birbirlerinden etkilendiği sözlü veya sözsüz eylemler içeren bir süreçtir (Xue ve Heffernan, 2021). Sağlık üyesi veya adaylarının terapötik iletişim becerilerini kullanması hastanın güven duygusunun desteklenmesine, gereksinimlerinin daha kolay tanımlanabilmesine, tedavi veya bakıma uyumunun ve sağlık sorunları ile baş edebilme gücünün artmasına, duygu, düşüncelerini daha rahat ifade edebilmesine ve hasta memnuniyetinin artmasına katkı sağlayabilmektedir (Faisal vd., 2021; Xue ve Heffernan, 2021). Bu bağlamda etkili terapötik iletişim becerilerinin kullanılması hemşirelerin bireyselleştirilmiş hemşirelik bakım kalitesini arttıracaktır. Hemşirelikte iletişim becerileri eğitimi ilk olarak eğitim süreci içerisinde verilmekte ve mezuniyet sonrası da hizmet

içi eğitimlerle desteklenmesi gerekmektedir (Altundal Duru vd., 2022; Başar vd., 2015). Altundal Duru vd. (2022) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerini non terapötik iletişim becerilerine göre daha fazla kullandığını belirlemişlerdir. Kahyaoğlu vd. (2015) çalışmasında ise, öğrencilerin iletişim dersi almasının olumlu davranışlar geliştirmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeylerinin hasta veya sağlık ekibiyle iletişimini etkileyebileceği düşünülmektedir. Literatürde farklı alanlarda kültürel farkındalık ve terapötik iletişim becerilerinin ayrı ayrı değerlendirildiği çalışmalar olmasına rağmen ikisi arasındaki ilişkinin hemşirelik öğrencileri için değerlendirildiği çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenlerden dolayı bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalığını ile terapötik iletişim becerilerini değerlendirmek ve bu iki kavram arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla planlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırma soruları

Hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalıkları ne düzeydedir?

Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri ne düzeydedir?

Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özelliklerine göre kültürel farkındalık ile terapötik iletişim beceri düzeyleri arasında fark var mıdır?

Hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalıkları ile terapötik iletişim beceri düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı-ilişki arayıcı tipte planlanmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma Karadeniz’de bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü’nde yürütülmüştür. Bölümde 2., 3. ve 4. sınıfta eğitim-öğretim faaliyetlerine aktif devam eden toplam öğrenci sayısı 334’tür. 1. sınıf hemşirelik öğrencileri 2. dönem klinik uygulamaya çıkmaktadır. Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin yeni klinik uygulamaya başlaması ve hastalarla etkileşimde bulunma süresinin az olması nedeniyle, kültürel farklılıkları anlama ve terapötik iletişim becerilerinin klinik deneyim kazandıkça ve hastalarla daha fazla etkileşimde buldukça gelişebileceği öngörüldüğünden bu öğrenciler çalışma dışı bırakılmıştır. Bu nedenle, çalışmanın hedef kitlesi daha fazla klinik deneyime sahip 2., 3. ve 4. sınıf hemşirelik öğrencileridir. Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin eğitim müfredatında kültürel farkındalığa yönelik ders bulunmamakla birlikte ders içeriklerinde bu konulara değinilmektedir. Hemşirelikte iletişim dersini öğrenciler 1. sınıfta almaktadır.

Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırmanın evrenini Karadeniz’de bir Sağlık Bilimleri Fakültesi’nin hemşirelik bölümünde 2022-2023 eğitim- öğretim yılında öğrenim gören 2., 3., ve 4. sınıf hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur. Örneklemini ise; örneklem hesabı yapılmadan tüm evrene ulaşılması hedeflenerek toplam 220 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Çalışma tamamlandıktan sonra yapılan post hoc analizde örneklem büyüklüğünün yeterli olup olmadığı değerlendirilmiştir. Post hoc analizde etki büyüklüğü ve gücü sırasıyla 0.30 ve 0.99 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre

örneklem büyüklüğünün 220 öğrenci ile yeterli olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya Alınma Kriterleri

Araştırmaya katılmaya gönüllü olması,

18 yaş ve üstü olması,

Verilerin toplandığı fakültede 2., 3., ve 4. sınıf hemşirelik öğrencisi olması.

Araştırmadan Dışlama Kriterleri

Birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin verilerin toplanma sürecinde klinik deneyimleri olmayacağı için çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Veri Toplama Araçları-Geçerlik ve güvenilirlik bilgileri

Veriler Kişisel Bilgi Formu, Kültürel Farkındalık Ölçeği ve Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma verileri 1 Nisan 2023-30 Mayıs 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma verileri yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmış, form ve ölçekler katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Veri toplama süreci 10-15 dakika sürmüştür.

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Kültürel Farkındalık Ölçeği ve Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur (Abitz, 2016; Altundal Duru vd., 2022; Faisal vd., 2021; Xue ve Heffernan, 2021). Bu formda hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile ilgili yaş, cinsiyet, sınıf, medeni durumu, hemşireliği isteyerek seçme durumu ve akademik başarı algısı sorgulanırken; iletişim ile ilgili iletişim kurmakta zorlanıp zorlanmadığı ve lisans eğitimi dışında iletişim eğitimi alıp

almadığı sorgulanmıştır.

Kültürel Farkındalık Ölçeği

Kültürel Farkındalık Ölçeği öğrencilerin kültürel olarak uyumlu hemşirelik bakımı sunma konusundaki temel bilgilerini, becerilerini, tutumlarını, güçlü yanlarını ve sınırlılıklarını değerlendirmektedir. Ölçek 7'li likert tipinde tasarlanmış ve 36 maddeden oluşmaktadır. Rew ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye geçerlik güvenirlik çalışması Başalan İz ve Temel Bayık (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek aynı zamanda olumsuz ifade edilen (maddeler: 8, 9, 12, 16, 19, 22, 36) ters kodlanmış maddeler içermektedir. Ölçeğin alt boyutu bulunmamaktadır ve ölçek puanı arttıkça farkındalık düzeyi artmaktadır. Ölçeğin cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .897'dir (Başalan İz ve Temel Bayık, 2017). Bu çalışmada Kültürel Farkındalık Ölçeği cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .916 olarak belirlenmiştir.

Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği

Bu ölçek hemşirelik öğrencileri için terapötik iletişim becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek Karaca ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilmiş olup 16 madde, 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki her bir soruda önermeyi ne sıklıkta kullanıldığını ifade eden 7'li Likert tipi ölçekte 1= "Asla" 7= "Her zaman"ı ifade etmektedir. Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği'nden minimum 16, maksimum 112 puan alınabilmektedir. Ölçeğin NonTerapötik İletişim Becerileri Alt Boyutu (2, 6, 7, 9, 14, 15, 16. maddeler), Terapötik İletişim Becerileri 1 Alt Boyutu (5, 8, 10, 11, 12, 13. madde) ve Terapötik İletişim Becerileri 2 Alt Boyutu (1, 3, 4. madde) bulunmaktadır. NonTerapötik İletişim Becerileri iletişimi engelleyen yaklaşımların değerlendirilmesini sağlamaktadır. Terapötik İletişim Becerileri 1 Alt Boyutu öğrencinin

karşısındaki bireyi dinlediğini ve anladığını hissettirmek amacıyla yaptığı özetleme, gözlemleri iletme gibi durumlar ile ilgili iken; Terapötik İletişim Becerileri 2 Alt Boyutu öğrencinin karşısındaki bireyi aktif dinlediğini, sorular sorduğunu ve bunu ona hissettirdiğini ifade eden durumlarla ilgilidir. NonTerapötik İletişim Becerileri Alt Boyutundan minimum 7, maksimum 49 puan alınabilmekte, Terapötik İletişim Becerileri 1 Alt Boyutundan minimum 6, maksimum 42 puan alınabilmekte ve Terapötik İletişim Becerileri 2 Alt Boyutundan ise minimum 6, maksimum 21 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça iletişim becerilerinin arttığı belirtilmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .775'tir (Karaca vd., 2019). Bu çalışmada Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .826 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi SPSS 23.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı ile yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sıklık, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum, maksimum değerleri içeren tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve verilerin özelliğine göre parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov testi yapılarak, Kurtosis ve Skewness katsayıları ile, katsayı değerleri -2 ile +2 arasında olacak şekilde değerlendirilmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bağımsız gruplarda farklılıklar, parametrik verilerde bağımsız örneklem t testi ve Tek yönlü varyans analiz testi ile değerlendirilmiştir. Sürekli değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Ölçeklerin güvenirlik analizleri için Cronbach alfa katsayıları kullanılmıştır. İstatistiksel önemlilik için $p < 0.05$ değeri sınır olarak alınmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşirelik öğrencilerinden bilgilendirilmiş yazılı ve sözlü onam alınmıştır. Onam formunda, sorulara yanıtların gizli tutulacağı ve hiç kimseye paylaşılmayacağı, araştırmada yer almanın tamamen isteğe bağlı olduğu ve katılım için hiçbir zorunluluğun olmadığı ve katılımcının çalışmadan istenilen zaman çekilebileceğine dair açıklamalar yer almaktadır. Kültürel Farkındalık Ölçeği ve Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği için yazarlardan e-posta ile izin alınmıştır. Araştırma için bir üniversitenin Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan etik onay (Tarih: 27/10/2022, No:237) ve bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığından araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için yazılı kurum izni alınmıştır. Araştırmada Helsinki Deklerasyonu ilkelerine ve araştırma yayın etiği ilkelerine uyulmuştur.

Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı değişkenler

Kültürel farkındalık düzeyi ve terapötik iletişim becerileri araştırmanın bağımlı değişkenlerini oluşturmaktadır

Bağımsız değişken

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin veriler araştırmanın bağımsız değişkenleridir.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 21.39 ± 1.27 'dir. Öğrencilerin %72.7'si kadın, %36.4'ü ikinci sınıf, %97.7'si bekarıdır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin %58.2'sinin hemşireliği isteyerek seçtiği, %75.9'unun akademik başarı algısının orta olduğu, %20.5'inin çevresindeki bireylerle veya hastalarla iletişim kurmakta zorlandığı ve %87.7'sinin lisans eğitimi dışında

iletişim eğitimi almadığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Değişkenler	Min-Maks	Ort±SS
Yaş	18-25	21.39±1.27
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	160	72.7
Erkek	60	27.3
Sınıf		
İkinci sınıf	80	36.4
Üçüncü sınıf	75	34.1
Dördüncü sınıf	65	29.5
Medeni Durum		
Evli	5	2.3
Bekar	215	97.7
Hemşireliği isteyerek seçme durumu		
Evet	128	58.2
Hayır	92	41.8
Akademik başarı algısı		
İyi	35	15.9
Orta	167	75.9
Kötü	18	8.2
İletişim kurmakta zorlanma durumu		
Evet	45	20.5
Hayır	135	79.5
Lisans eğitimi dışında iletişim eğitimi alma durumu		
Evet	27	12.3
Hayır	193	87.7

n: Örneklem büyüklüğü, Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum

Hemşirelik öğrencilerinin Kültürel Farkındalık Ölçeği toplam puan ortalaması 172.58 ± 28.79 , Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği toplam puan ortalamasının ise 62.97 ± 13.46 'dır. Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından NonTerapötik İletişim Becerileri Alt Boyutu toplam puan ortalamasının 21.77 ± 8.33 , Terapötik İletişim Becerileri 1 Alt Boyutu toplam puan ortalaması 25.28 ± 6.63 , Terapötik İletişim Becerileri 2 Alt Boyutu toplam puan ortalamasının 15.90 ± 3.29 olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Kültürel Farkındalık Ölçeği ve Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği Puanlarının Değerlendirilmesi (n=220)

Ölçekler	Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı		
	Min-Maks	Ort±SS	
Kültürel Farkındalık Ölçeği	41-238	172.58±28.79	.916
Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği (16-112)	26-112	62.97±13.46	.826
NonTerapötik İletişim Becerileri Alt Boyutu	7-49	21.77±8.33	.819
Terapötik İletişim Becerileri 1 Alt Boyutu	7-42	25.28±6.63	.811
Terapötik İletişim Becerileri 2 Alt Boyutu	7-21	15.90±3.29	.679

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum

Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre Kültürel Farkındalık Ölçeği puanları arasındaki fark incelendiğinde cinsiyet, hemşireliği isteyerek seçme durumu ve akademik başarı algısı ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (sırasıyla $p=.018$, $p=.002$, $p=.017$) ($p<0.05$). Bu doğrultuda erkek öğrencilerin, hemşireliği isteyerek seçen öğrencilerin ve akademik başarı algısı iyi olan öğrencilerin kültürel farkındalık düzeyi puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin kişisel özelliklerine göre Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği puanları arasındaki fark incelendiğinde cinsiyet, sınıf, akademik başarı algısı ve çevresiyle veya hastalarla iletişim kurmakta zorlanma durumuna göre ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (sırasıyla $p=.039$, $p=.001$, $p=.013$ ve $p=.019$) ($p<0.05$). Bu doğrultuda erkek öğrencilerin, dördüncü sınıf öğrencilerin, akademik başarı algısı iyi olan öğrencilerin ve iletişim kurmakta zorlanmayan öğrencilerin terapötik iletişim becerileri düzeyi puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik öğrencilerinin Kişisel Özelliklerine Göre Kültürel Farkındalık Ölçeği ve Terapötik İletişim Becerileri Ölçeğinden Aldıkları Puanların Dağılımı (n=220)

Değişkenler	Kültürel Farkındalık Ölçeği	Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği
	Ort±SS	Ort±SS
Cinsiyet		
Kadın	171.48±30.00	61.89±14.28
Erkek	175.51±25.30	65.85±10.55
	$t=0.418$ $p=.018^*$	$t=4.300$ $p=.039^*$
Sınıf		
İkinci sınıf	170.61±27.24	59.03±14.58
Üçüncü sınıf	171.40±31.28	63.40±10.94
Dördüncü sınıf	176.38±27.71	67.32±13.43
	$F=0.816$ $p=.444$	$F=7.234$ $p=.001^*$
Medeni Durum		
Evli	177.00±17.34	67.60±8.61
Bekar	172.48±29.02	62.86±13.55
	$t=1.142$ $p=.286$	$t=0.843$ $p=.360$
Hemşireliği isteyerek seçme durumu		
Evet	173.89±23.60	65.53±13.89
Hayır	170.76±34.81	63.58±12.90
	$t=10.263$ $p=.002^*$	$t=0.000$ $p=.987$
Akademik başarı algısı		
İyi	178.97±25.65	67.88±13.69
Orta	173.07±27.73	61.67±12.99
Kötü	155.61±38.21	67.27±14.88
	$F=4.127$ $p=.017^*$	$F=4.409$ $p=.013^*$
İletişim kurmakta zorlanma durumu		
Evet	175.35±26.49	61.86±16.25
Hayır	171.87±29.38	63.25±12.68
	$t=0.227$ $p=.634$	$t=2.256$ $p=.019^*$
Lisans eğitimi dışında iletişim eğitimi alma durumu		
Evet	182.44±26.22	71.77±12.26
Hayır	171.20±28.93	61.74±13.19
	$t=0.465$ $p=.496$	$t=2.044$ $p=.154$

* $p<0.05$, t: bağımsız örneklem t testi, F: Tek yönlü varyans analizi, Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma

Hemşirelik öğrencilerinin Kültürel Farkındalık Ölçeği toplam puan ortalamaları ile Terapötik İletişim Becerileri toplam puan ortalamaları

arasında istatistiksel olarak zayıf düzeyde pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.297$; $p=.000$) (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelik öğrencilerinin Kültürel Farkındalığı ile Terapötik İletişim Becerileri Puanlarının Korelasyon Değerlendirmesi

		NonTerapötik İletişim Becerileri	Terapötik İletişim Becerileri 1	Terapötik İletişim Becerileri 2	Terapötik İletişim Becerileri Toplam
Kültürel Farkındalık Ölçeği	r^{**}	0.266	0.227	0.085	0.297
	p	.000*	.001*	.208	.000*

* $p<0.05$, ** r : Pearson Korelasyon Analizi

TARTIŞMA

Geleceğin hemşire adayları olan hemşirelik öğrencilerinin hasta bakımında kültürel farklılıkları dikkate alması, kültürel olarak yeterli bakımı verebilmesi ve bu doğrultuda uygun iletişim becerilerini kullanması gerekmektedir. Bu çalışmada öğrenci hemşirelerin kültürel farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Dirimeşe vd. (2016) çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeyleri orta düzey olarak belirlenmiştir. Hultsjö vd. (2019) çalışmasında öğrencilerin eğitimleri sürecinde belirli bir kültürel farkındalığa sahip oldukları ancak bu farkındalığın sınırlı bir düzeyde olduğunu saptamışlardır. Ceylantekin ve Öcalan'ın (2016) çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda bu çalışma sonucunun literatürle benzerlik gösterdiği ve hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeylerinin genellikle orta ve yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Son yıllarda üniversitelerde farklı kültürlerden eğitim için gelen öğrenci sayısının artmasıyla kendi kültürel değerlerini, geleneklerini ve yaşam tarzlarını üniversite ortamına taşımalarına ve yerel öğrencilerin yeni kültürler hakkında bilgi ve farkındalık kazanmış oldukları düşünülmektedir. Avcılar ve Gök'ün (2022) çalışmasında lisans öğrencilerinin kültürlerarası etkililik düzeyi üzerinde farklı kültürel kökenden

arkadaşlara sahip olmanın önemli etkisi olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, son yıllarda ülkemizde yaşayan göçmen nüfusun artması, öğrencilerin farklı kültürel özelliklere sahip hastalarla karşılaşmasını sağlamış ve bu durum kültürel farkındalıklarını etkilemiş olduğu söylenebilir.

Hasta bakımında iletişim becerilerini kullanmak sağlık sonuçlarının iyileştirilmesi açısından oldukça önemlidir (Faisol vd., 2021; Xue ve Heffernan, 2021). Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Söğüt vd. (2018) ile Dığın vd. (2022) yaptıkları çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Chan ve Lai (2016) çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinin hemşire-hasta ile ilgili iletişim becerilerini geliştirmesi gerektiği, Shafakhah vd. (2015) çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin orta düzeyde bir iletişim yeteneğine sahip olduğu saptanmıştır. Literatür araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin orta düzey olarak belirlenmesinde COVID-19 süreci ve uzaktan eğitim gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Bilaş ve arkadaşlarının (2023) hemşirelik öğrencilerinde COVID-19 pandemisindeki kısıtlamalar sonrası iletişim becerilerini değerlendirdikleri çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinin %16.4'ü iletişimini kötü olarak belirtmiştir. Bu sonuçlar

doğrultusunda hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin sürekli olarak değerlendirilmesi ve geliştirilmesine gereksinim olduğu söylenebilir.

Hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeyi cinsiyet, hemşireliği isteyerek seçme durumu ve akademik başarı algısı değişkeninden etkilenmektedir (Baksi vd., 2019; Hultsjö vd., 2019; Muslu ve Tuzcu, 2022; Liçen vd., 2021). Bu çalışmada erkek öğrencilerin kültürel farkındalık düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Muslu ve Tuzcu (2022) üçüncü ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalıklarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında kadın öğrencilerin kültürel farkındalığının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Liçen vd. (2021) çalışmasında ise kadın hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeyi daha yüksek bulunurken bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır. Literatürde yer alan çalışma bulguları birbirinden farklılık göstermektedir. Bu farklılığın bireysel ve çevresel özellikler ve yaşam tarzından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çalışmada hemşireliği isteyerek seçen öğrencilerin ve akademik başarı algısı iyi olan öğrencilerin kültürel farkındalık düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Literatürde bu konuda sınırlı çalışma olmakla birlikte Baksi vd. (2019) çalışmasında hemşireliği isteyerek seçen ve mesleğe bakış açısı olumlu olan öğrencilerin kültürel duyarlılığının daha yüksek olduğu saptanırken anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu doğrultuda hemşirelik mesleğine yönelik daha olumlu tutum ve düşünce geliştiren öğrencilerin çevresine karşı daha duyarlı olabileceği ve kültürel farkındalıklarının daha gelişmiş olabileceği düşünülmektedir. Hultsjö vd. (2019) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitiminde kültürel farkındalığın öneminin bilincinde olduklarını, ancak aldıkları eğitimin bunu geliştirmek için çok az fırsat

sunduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin kültürel farkındalıklarını geliştirebilmeleri için kültürel çeşitlilik ve davranışlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda akademik başarısı iyi olan öğrencilerin kültürel farkındalık düzeylerinin daha yüksek olması beklenen bir sonuçtur.

Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri cinsiyet, sınıf, akademik başarı algısı ve iletişim kurmakta zorlanma durumu değişkeninden etkilenmektedir (Akçam vd., 2019; Akgün ve Çetin, 2018; Altundal Duru vd., 2022; Chan vd., 2013). Bu çalışmada erkek öğrencilerin terapötik iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Chan vd. (2013) erkek hemşirelik öğrencileri ile kadın hastalar arasındaki terapötik ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında cinsiyetin terapötik ilişki kurmada etkili bir faktör olduğunu vurgulamışlardır. Altundal Duru vd. (2022) çalışmasında ise erkek öğrencilerin non terapötik iletişim becerileri puan ortalamalarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Akgün ve Çetin (2018) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında da kadın öğrencilerin iletişim ilkeleri temel becerilerinin ve iletişim kurmaya istekliliklerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu; Akçam vd. (2019) çalışmalarında ise kadın öğrencilerin iletişim becerilerinin erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Literatürde yer alan çalışma bulgularının birbirinden farklılık göstermesinin öğrencilerin bireysel özellikleri, yaşadıkları çevre ve kültürel yapıları ile ilişkili olabileceğini düşündürmüştür.

Bu çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerin terapötik iletişim becerileri diğer sınıflara oranla daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun öğrencilerin yaşları ve sınıf düzeyleri arttıkça dolayısıyla bilgi birikimi ve klinik deneyimleri

geliştikçe oluşabileceği düşünülmektedir. Hendekçi (2020) birinci ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışma sonucunda sınıflar arasında anlamlılık saptamış ve dördüncü sınıf öğrencilerin iletişim becerilerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Sharafkhani vd. (2023) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin iletişim beceri düzeyini etkileyen faktörlerden birinin eğitim düzeyi olduğunu ve eğitim düzeyi arttıkça iletişim becerilerinin de geliştiğini belirtmektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak Akçam vd. (2019) çalışmasında birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin dördüncü sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Literatürde yer alan çalışma bulguları birbirinden farklılık göstermekle birlikte dördüncü sınıf öğrencilerin terapötik iletişim becerilerinin birinci sınıf öğrencilerinden yüksek olması beklenen bir bulgudur.

Bu çalışmada akademik başarısını iyi olarak tanımlayan öğrencilerin terapötik iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Diğın vd. (2022) çalışmasında akademik başarı algısı yüksek olan öğrencilerin akademik başarı algısı orta düzey olan öğrencilere göre terapötik iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu fakat bu farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Altundal Duru vd. (2022) çalışmasında da benzer olarak öğrencilerin not ortalaması arttıkça, non terapötik iletişim becerilerinin azaldığı saptanmıştır. Bu çalışma sonucu akademik başarısı iyi olan öğrencilerin iletişim ve iletişim becerilerinin önemini daha fazla kavradığı ve müfredat programlarında yer alan iletişime yönelik derslerin öğrenciler üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir.

Ayrıca bu çalışmada iletişim kurmakta zorlanmayan öğrencilerin terapötik iletişim beceri düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Altundal Duru vd. (2022) çalışmasında iletişim kurmakta zorlanmayan öğrencilerin terapötik iletişim becerilerinin iletişim kurmakta zorlananlara göre daha yüksek olduğu; Hendek (2020) çalışmasında ise hastalarla iletişim kurarken güçlük yaşamayan öğrencilerin yaşayanlara göre iletişim becerilerinin daha iyi olduğunu saptamışlardır. Akgün ve Çetin (2018) çalışmasında ise kişilerarası ilişkilerde güçlük yaşamayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç iletişim kurmakta zorlanmayan öğrencilerin iletişim becerilerini daha iyi kullanabildiği ve iletişim konusunda daha başarılı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeylerinin artmasıyla terapötik iletişim becerilerinin de arttığı saptanmıştır. Ghiyasvandian vd. (2018) yaptıkları nitel çalışmalarında terapötik iletişimin dini, kültürel ve mesleki değerlerden etkilendiğini vurgulamışlardır. Jirve vd. (2011) çalışmasında hemşirelik öğrencileri farklı kültürel kökenden gelen hastalarla iletişim kurmak için çabaladıklarını ancak kültürler arası iletişim konusunda beceri ve güven eksikliğine sahip olduklarını belirlemiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda kültürel farkındalığa sahip hemşirelik öğrencilerinin farklı kültürlerden bireylerle karşılaştığında daha etkin iletişim becerileri kurabileceği ve iletişim becerilerini kullanma eğilimlerinin daha fazla olduğu söylenebilir. Kültürel farkındalık, bireylerin farklı kültürlerden gelen insanların bakış açılarını, değerlerini ve inançlarını daha iyi anlamalarını sağlar. Bu da empati kurma yeteneğini artırır. Empati, etkili iletişimin temel bileşenlerinden biridir ve karşı tarafın duygularını ve düşüncelerini anlamak, daha uyumlu ve başarılı iletişim kurmayı sağlar. Ayrıca kültürel farkındalık, saygı ve anlayış üzerine kurulu bir

iletişim ortamı yaratarak iletişimi güçlendirir (Claeys vd., 2021; Hultsjö vd., 2019).

Kısıtlılıklar/Sınırlılıklar

Bu çalışma bazı sınırlılıklara sahiptir. Bu çalışmanın sonuçları araştırmanın yapıldığı okuldaki hemşirelik 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Çalışma sonuçları tüm hemşirelik öğrencileri için genellenemez.

SONUÇLARIN UYGULAMADA KULLANIMI

Bu çalışmada öğrenci hemşirelerin kültürel farkındalık düzeylerinin yüksek, terapötik iletişim becerilerinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Çalışmada erkek öğrencilerin, hemşireliği isteyerek seçen öğrencilerin ve akademik başarı algısı iyi olan öğrencilerin kültürel farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca erkek öğrencilerin, dördüncü sınıf öğrencilerin, akademik başarı algısı iyi olan öğrencilerin ve çevresindeki bireylerle veya hastalarla iletişim kurmakta zorlanmayan öğrencilerin terapötik iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya dahil edilen hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri arttıkça kültürel farkındalık düzeylerinin arttığı saptanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin terapötik iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik girişimsel çalışmaların yapılması, öğrencilerin kültürlerarası hemşirelik kavramını daha iyi kavrayıp analiz edebilmeleri için hemşirelik müfredat programlarına ilgili derslerin eklenmesi ve konu ile ilgili sağlık profesyonelleri tarafından daha fazla araştırma yapılması önerilir. Ayrıca klinikte çalışan hemşireler ile öğrenciler arasında mentorluk ilişkileri kurulması sağlanarak öğrencilerin doğrudan terapötik iletişimi gözlemlemesi ve öğrenmesi sağlanabilir. Literatürde mentörlük desteğinin hemşirelik öğrencilerinin öğrenme sürecini desteklediği belirtilmektedir

(Tuomikoski vd., 2020). Kültürel farkındalığı yüksek olan öğrencileri desteklemek amacıyla öğrenci değişim programlarına öğrencilerin katılımı teşvik edilebilir. Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmek amacıyla simülasyon uygulamaları ve iletişim laboratuvarları aracılığıyla eğitimler planlanması ve bu eğitimlerde kültürel farkındalığı sağlayacak senaryolar kullanılması önerilmektedir.

Teşekkür

Araştırmaya katılmayı kabul eden ve soruları içtenlikle cevaplayan tüm hemşirelik öğrencilerine teşekkür ederiz.

Bilgilendirme

Çalışmada yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu çalışma herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemiştir. Yazar katkıları: Fikir/kavram: FA, HD; Tasarım: FA, HD; Danışmanlık: HD; Veri toplama ve/veya Veri İşlem: FA, HD; Analiz ve/veya Yorum: FA, HD; Kaynak tarama: FA, HD; Makalenin Yazımı: FA, HD; Eleştirel inceleme: HD. Bir üniversitenin Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan etik kurul onayı alındı (Tarih: 27/10/2022, No:237). Çalışmaya katılan öğrencilere teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Abitz, T.L. (2016). Cultural congruence and infusion nursing practice. *Journal of Infusion Nursing*, 39(2), 75-79. doi:10.1097/NAN.000000000000157
- Akçam, A., Kanbay, Y., & Işık E. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 74-92. doi:10.22466/acusbd.599137
- Akgün, R., & Çetin, H. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin ve empati düzeylerinin belirlenmesi. *MANAS Sosyal*

Araştırmalar Dergisi, 7(3), 103-117.

Altundal, H., Denizhan, N. C., Güneşli, G., Yağtu, L., & Yılmaz, M. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri nasıldır? Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 5(1), 67-74. doi:10.38108/ouhcd.973733

Avcılar, A., & Gök, E. (2022). Intercultural effectiveness of international and domestic university students: A case of Turkey. Journal of International Students, 12(2), 531-549. doi:10.32674/jis.v12i1.2972

Baksi, A., Sürücü, H. A., & Duman, M. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin kültürler arası duyarlılıkları ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. Journal of Academic Research in Nursing, 5(1), 31-39. doi:10.5222/jaren.2019.75046

Başalan İz, F., & Temel Bayık, A. (2017). Cultural awareness scale: Psychometric properties of the Turkish version. Collegian, 24(5), 499-504. doi:10.1016/j.colegn.2016.08.010

Başar, G., Akın, S., & Durna, Z. (2015). Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde problem çözme ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(1), 125-147.

Bilaş, D., Bolat, B., Er, S., & Demiray, T. (2023). Determination of alexithymia and communication skills levels of nursing students after restrictions in the Covid-19 pandemic. CURARE Journal of Nursing, (2), 15-22. doi:10.26650/CURARE.2023.1274594

Ceylantekin, Y., & Öcalan, D. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalığı ve kültürlerarası hemşirelik dersine yönelik düşünceleri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(4), 45-53.

Chae, D., Kim, J., Kim, S., Lee, J., & Park, S. (2020). Effectiveness of cultural competence educational interventions on health professionals and patient outcomes: A systematic review. Japan Journal of Nursing Science, 17(3), e12326. doi:10.1111/jjns.12326

Chan, Z. C., Chan, V. W., & Tse, J. K. (2014). Therapeutic

relationship between male nursing students and female patients. American Journal of Men's Health, 8(4), 300-309. doi:10.1177/1557988313509833

Chan, Z., & Lai, C. (2016). The nurse-patient communication: Voices from nursing students. International Journal of Adolescent Medicine and Health, 29(6), 20160023. doi:10.1515/ijamh-2016-0023

Claeys, A., Berdai-Chaouni, S., Tricas-Sauras, S., & De Donder, L. (2021). Culturally sensitive care: Definitions, perceptions, and practices of health care professionals. Journal of Transcultural Nursing, 32(5), 484-92. doi:10.1177/10436596209706

Dıgın, F., Ataşen, G. İ., & Demirok, N. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin belirlenmesi. Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi, 5(3), 262-272. doi:10.54803/sauhsd.1127037

Dirimeşe, E., Özdemir, F. K., & Şahin, Z. A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimine ilişkin bilgi düzeyleri, kültürel farkındalıkları ve yeterlilikleri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(3), 1-6.

Duru, H. A., Denizhan, N. C., Güneşli, G., Yağtu, L., & Yılmaz, M. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri nasıldır?. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 5(1), 67-74. doi:10.38108/ouhcd.973733

Faisol, A., Yudianto, A., Kahar, H., & Astuti, S. D. (2021). Relationship of therapeutic communication and healing between nurse and patient. Malaysian Journal of Medicine and Health Sciences, 17(2), 99-102.

Ghiyasvandian, S., Abdolrahimi, M., Zakerimoghdam, M., & Ebadi, A. (2018). Therapeutic communication of Iranian nursing students: A qualitative study. Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities, 26(3), 1757-1774.

Hendekci, A. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve ilişkili bazı değişkenler. Samsun

Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(1), 36-41.

Hultsjö, S., Bachrach-Lindström, M., Safipour, J., & Hadziabdic, E. (2019). "Cultural awareness requires more than theoretical education"-Nursing students' experiences. *Nurse Education in Practice*, 39, 73-79. doi:10.1016/j.nepr.2019.07.009

Jirwe, M., Gerrish, K., & Emami, A. (2010). Student nurses' experiences of communication in cross-cultural care encounters. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 24(3), 436-444. doi:10.1111/j.1471-6712.2009.00733.x

Kahyaoğlu Süt, H., Demir, N.G., & Özer, B. (2015). Klinik uygulamaya çıkan öğrenci hemşirelerin iletişim becerileri ve etkileyen faktörler. *Journal of Health Science and Profession*, 2(2), 167-177. doi:10.17681/hsp.46816

Karaca, A., Açıkgöz, F., & Demirezen, D. (2019). Hemşirelik öğrencileri için terapötik iletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(2), 72-79. doi:10.22312/sdusbed.475035

Ličen, S., Karnjuš, I., & Prosen, M. (2021). Measuring cultural awareness among Slovene nursing student: A cross-sectional study. *Journal of Transcultural Nursing*, 32(1), 77-85. doi:10.1177/1043659620941585

McFarland, M.R., & Wehbe-Alamah, H.B. (2019). Leininger's theory of culture care diversity and universality: An overview with a historical retrospective and a view toward the future. *Journal of Transcultural Nursing*, 30(6), 540-557. doi:10.1177/1043659619867134

Muslu, L., & Tuzcu, A. (2022). Evaluation of cultural awareness in nursing students in Antalya: A descriptive-analytic study. *Journal of Nursology*, 25(3), 161-167. doi:10.5152/JANHS.2022.221838

Rew, L., Becker, H., Chontichachalalauk, J., & Lee, H. Y. (2014). Cultural diversity among nursing students: Reanalysis of the cultural awareness scale. *Journal of Nursing Education*, 53(2), 71-76. doi:

10.3928/01484834-20140122-01

Shafakhah, M., Zarshenas, L., Sharif, F., & Sarvestani, R. S. (2015). Evaluation of nursing students' communication abilities in clinical courses in hospitals. *Global Journal of Health Science*, 7(4), 323-328. doi:10.5539/gjhs.v7n4p323

Sharafkhani, R., Nukpezah, R. N., Lathabhavan, R., Kallmen, H., Fournier, A., & Hosseini Marznaki, Z. (2023). Factors that affect levels of alexithymia, empathy and communication skills of nursing students in northern Iran. *Nursing Open*, 10, 3936-3945 doi:10.1002/nop.2.1652

Söğüt, S.C, Cangöl, E., & Dinç, A. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Researcher: Social Science Studies*, 6(2), 272-280.

Tuomikoski, A. M., Ruotsalainen, H., Mikkonen, K., & Kääriäinen, M. (2020). Nurses' experiences of their competence at mentoring nursing students during clinical practice: A systematic review of qualitative studies. *Nurse Education Today*, 85, 104258. doi:10.1016/j.nedt.2019.104258

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (2022). Kültür Kavramı Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 24.09.2022)

Xue, W., & Heffernan, C. (2021). Therapeutic communication within the nurse-patient relationship: A concept analysis. *International Journal of Nursing Practice*, 27(6), e12938. doi:10.1111/ijn.12938.